

## EUROOPA KOHTU OTSUS

30. jaanuar 1974\*

Kohtuasjas 158/73,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel Maini-äärse Frankfurdi Verwaltungsgerichti esitatud nõue teha selle kohtu menetluses oleva kohtuvaidluse osas, mille poolteks on

E. KAMPPMEYER, Hamburg,

ja

EINFUHR- UND VORRATSTELLE FÜR GETREIDE UND FUTTERMITTEL, Maini-äärne Frankfurt,

eelotsus komisjoni 10. juuli 1970. aasta määruse nr 1373/70, millega sätestatakse ühtse hinnaga põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsentside ning eelkinnitussertifikaatide süsteemi kohaldamise ühised üksikasjalikud eeskirjad (EÜT, L 158, 20.7.1970, lk 1), tõlgendamise kohta.

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president R. Lecourt, koja esimees M. Sørensen, kohtunikud R. Monaco, J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore (ettekandja), H. Kutscher, ja C. Ó Dálaigh (ettekandja),

kohtujurist: J. P. Warner,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

### OTSUSE

#### PÕHJENDUSED

1. Maini-äärse Frankfurdi Verwaltungsgericht tõstatas Euroopa Kohtu kantseleis 7. augustil 1973. aastal registreeritud 27. juuni 1973. aasta määrusega EMÜ asutamislepingu artikli 177 kohaselt mitu küsimust, mis on seotud komisjoni 10. juuli 1970. aasta määruse nr 1373/70, millega sätestatakse ühtse hinnaga põllumajandustoodete impordi- ja ekspordilitsentside ning eelkinnitussertifikaatide süsteemi kohaldamise ühised üksikasjalikud eeskirjad (EÜT, L 158, 20.7.1970, lk 1), tõlgendamisega.

---

\* Kohtumenetluse keel – saksa.

Põhikohtuasja esemeks on hagi, mis on esitatud tagatise kinnipidamise deklaratsiooni vastu põhikohtuasja hageja poolt importimata jäänud summa ulatuses, põhjendusel, et kuivõrd impordilitsentsi kaotamine selle lihtkirjaga saatmise tõttu ei ole käsitletav vääramatu jõuna, langeb vastutus selle kadumise eest litsentsi omanikule.

2. Nõukogu 13. juuni 1967. aasta määruse nr 120/67 teraviljaturu ühise korralduse kohta (EÜT nr 117, 19.6.1967, lk 2269) kolmeteistkümnendas põhjenduses on märgitud, et „pädevad ametiasutused peavad samas pidevalt jälgima kaubavahetuses toimuvat, et olla suutelised hindama turu arengut ja võtma vajadusel ... sellele vastavaid meetmeid ...“.

Sama määruse artiklis 12 on sätestatud, et „mis tahes importimine ühendusse või eksportimine ühendusest välja toimub impordi- või ekspordilitsentsi alusel ... (mille) väljastamise tingimuseks ... on tagatise esitamine, mis tagab impordi- või eksporditegevuse toimumise litsentsi kehtivusaja jooksul ja mis jääb täielikult või osaliselt tagastamata, kui vastavat tegevust nimetatud kehtivusaja jooksul ei toimunud või toimus ainult osaliselt“.

### **Esimene küsimus**

3. Kõigepealt on küsitud, kas määruse nr 1373/70 artikli 2 lõike 1 esimest lauset tuleb koostoimes artikli 15 lõikega 4 tõlgendada sellises tähenduses, et impordilitsentsi kaotamine toob kaasa mitte ainult importimisõiguse lõppemise, vaid samas ka importimiskohustuse lõppemise ning mille tulemusena tuleb tagatis tagastada, või tuleb järeldada, et impordilitsentsi kaotamise korral importimisõigus lõpeb, kuid importimiskohustus seevastu säilib ja tagatist ei tagastata.

4. Rakendusmääruse nr 1373/70 artikli 2 lõikes 1 on sätestatud, et „impordilitsents ... lubab ja kohustab ... selle litsentsi alusel ... importima toote litsentsis nimetatud netokoguse selle litsentsi kehtivusaja jooksul ...“.

Artikli 15 lõikes 2 on sätestatud, et „tagatise tagastamine sõltub dokumentidest ..., milleks impordi puhul on tollidokumentide täitmine“.

Sama artikli lõikes 4 on sätestatud, et „litsentsi või selle osa kaotamise korral võivad selle väljastajad erandkorras väljastada asjaomasele isikule nende dokumentide duplikaadi ... (mida ei ole võimalik kasutada) imporditoimingute teostamiseks ...“.

Artikli 16 lõike 2 esimese taande kohaselt: „kui impordi- või ekspordikohustust ei täideta, siis tagatist ei tagastata“.

Artikli 18 lõikes 1 on sätestatud, et „kui importimist või eksportimist ei ole võimalik teostada litsentsi kehtivusajal vääramatu jõu tõttu, otsustab litsentsi väljastanud liikmesriik litsentsi omaniku taotluse alusel, kas impordi- või ekspordilitsents tühistatakse ja tagatis tagastatakse või pikendatakse litsentsi kehtivusaega ajavahemiku võrra, mida peetakse tekkinud olukorra puhul kohaseks ...“.

5. Nendest sätetest tuleneb, et tagatise esitamisega seotud korra eesmärgiks on tagada impordi- ja eksporditoimingute teostamine, mille jaoks litsentse on taotletud, ning tagada ühendusele ja liikmesriikidele täpne teave sooritatavate tehingute kohta.

Kuivõrd alusmääruse nr 120/67 artikliga 12 pannakse liikmesriikidele kohustus väljastada impordi- ja ekspordilitsentsid kõikidele selle taotlejatele, kaotaks toimingute kavandamine igasuguse mõtte, kui litsentsid ei oleks seotud nende omanikule pandava kohustusega toimida kooskõlas väljastatud litsentsiga.

Alusmääruses nr 120/67 sätestatud põhimõtete kooskõlas kehtestatud rakendusmääruse nr 120/67 sätete kohaselt vabastatakse ettevõtted sellest kohustusest vaid juhul, kui

impordi- või eksporditoiminguid ei olnud litsentsi kehtivusajal võimalik teostada vääramatul jõe tõttu.

6. Seetõttu tuleb esimesele küsimusele vastata, et komisjoni määruse (EMÜ) nr 1373/70 artikli 2 lõiget 1 ning artikli 15 lõiget 4 ei tule mõista selles tähenduses, et impordilitsentsi kaotamine toob automaatselt kaasa selle litsentsi väljastamisega tekkinud kohustuse lõppemise.

### **Teise küsimuse esimene osa**

7. Teise küsimuse esimeses osas on küsitud, kas litsentsi kaotamise näol on tegemist vääramatul jõuga komisjoni määruse nr 1373/70 artikli 18 tähenduses.

8. Vääramatul jõu mõiste ei ole õigussüsteemi eri harudes ja valdkondades sama ulatusega, seetõttu tuleb selle mõiste tähendus kindlaks määrata lähtuvalt õiguslikust raamistikust, mille piires selle mõiste õiguslikud tagajärjed avalduvad.

Vääramatul jõu mõiste tõlgendamisel tuleb vaidlusaluse määruse puhul võtta arvesse importijate ja riiklike ametiasutuste vaheliste avalikõiguslike suhete eripära ja kõnealuse määruse eesmärke.

Neist eesmärkidest ja kõnealuste määruste kehtivatest sätetest tuleneb, et vääramatul jõu mõiste ei piirdu ainult täieliku võimatuse juhtumiga.

9. Avalik huvi, mis nõuab impordi arengu võimalikult täpset hinnangut kõikides liikmesriikides ja mis on põhjenduseks tagatise kehtestamisele impordiloa taotlemisel, tuleb ühitada samuti avaliku huviga seotud vajadusega mitte takistada riikidevahelist kaubandust ülemäära rangete nõudmistega.

Hirm kaotada sissemakstud tagatist innustab loa saanud importijaid täitma importimiskohustust, tagades seeläbi ülalmainitud huviga seotud võimaluse täpselt prognoosida impordi arengut.

Sellest tuleneb, et põhimõtteliselt saab importija, kes oma kohustusi nõuetekohaselt täidab, vabaneda importimiskohustusest, kui välised asjaolud teevad ettenähtud ajavahemiku jooksul importimise võimatuks.

10. Seega tuleb teise küsimuse esimesele poolele vastata, et sellise impordilitsentsi kaotamise näol on tegemist vääramatul jõuga määruse nr 1373/70 artikli 18 tähenduses vaid juhul, kui kaotamine toimus vaatamata sellele, et litsentsi omanik oli tarvitusele võtnud kõik ettevaatusabinõud, mida on alust eeldada mõistlikult ja kohusetundlikult kaubandusettevõtjalt.

### **Teise küsimuse teine osa**

11. Seejärel küsitakse kohtult, kas mõistliku kaubandusettevõtja hoolsuskohtustus tema tegevuse raames ühenduses on täidetud, kui ta saadab litsentsi lihtkirja teel.

12. Selle küsimuse puhul tuleb määrata kindlaks, kui suurt hoolsust võib mõistlikult eeldada mõistlikult ja kohusetundlikult kaubandusettevõtjalt.

Kui ühenduse õiguses ei ole selle kohta midagi sätestatud, on liikmesriigi kohtu pädevuses ütelda, kas konkreetsete asjaolude korral on see kaubandusettevõtja oli vajalikul määral hoolikas või mitte.

Tegemist ei ole tõlgendusküsimusega, vaid liikmesriigi kohtu otsustada oleva õiguse kohaldamise küsimusega.

13. Seega tuleb vastata, et see on liikmesriigi pädeva kohtu otsustada, hinnates kõiki faktilisi asjaolusid, mis on seotud kõnealuse kaubandusettevõtjaga, kas litsentsi omanik on käitunud mõistliku ja kohusetundliku kaubandusettevõtjana.

### **Teise küsimuse kolmas osa**

14. Lõpuks on küsitud, kas on õiguspärane, et määruse nr 1373/70 artikli 18 lõike 1 kohaselt tehtav taotlus esitatakse pärast litsentsi kehtivusaja lõppu.

15. Artikli 18 lõike 1 sätted on seotud litsentsi kehtivusaja pikendamisega taoltusega ning selle otsustamise taotlemisega, et importimis- või eksportimiskohustus on lõppenud ja tagatis tagastatakse.

Samas lõikes on eraldi ette nähtud, et selline pikendamine võib toimuda pärast litsentsi kehtivusaja lõppemist, kuid seejuures ei ole midagi mainitud kohustuse lõppemise ja tagatise tagastamise avalduse kohta.

Litsentsi võidakse kaotada vahetult enne selle kehtivusaja lõpukuupäeva, sel juhul võib importijal olla raske esitada oma avaldust enne selle kuupäeva möödumist.

Seejuures võib importija saada litsentsi kaotamisest teada isegi alles pärast seda kuupäeva.

Kuivõrd määruse tekst ei sätesta selle kohta midagi, võib pidada lubatavaks, et kõnealune avaldus esitatakse pärast litsentsi kehtivusaja lõppemist.

16. Seega tuleb teise küsimuse kolmandale osale vastata jaatavalt.

### **KOHTUKULUD**

17. Euroopa Kohtule seisukohti esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kulutusi ei hüvitata ning kuivõrd põhimenetluse poolte jaoks on käesolev menetlus liikmesriigi kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

võttes arvesse menetlusdokumente,

kuulanud ära ettekandja-kohtuniku ettekande,

kuulanud ära põhimenetluse hageja ja komisjoni suulised märkused,

kuulanud ära kohtujuristi ettepaneku,

võttes arvesse Euroopa Majandusühenduse asutamislepingut, eriti selle artiklit 177,

võttes arvesse komisjoni 10. juuli 1970. aasta määrust (EMÜ) nr 1373/70, eriti selle artikli 2 lõiget 1, artikli 15 lõiget 4 ja artiklit 18,

võttes arvesse protokollli Euroopa Majandusühenduse Kohtu põhikirja kohta, eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Ühenduste Kohtu kodukorda,

### **EUROOPA KOHUS**

otsustab talle Maini-äärse Frankfurdi Verwaltungsgerichti poolt 27. juuni 1973. aasta määrusega esitatud küsimustes:

1. Komisjoni määruse (EMÜ) nr 1373/70 artikli 2 lõiget 1 ja artikli 15 lõiget 4 ei tule mõista selles tähenduses, et impordilitsentsi kaotamine toob automaatselt kaasa selle litsentsi väljastamisega tekkinud kohustuse lõppemise.

2. Impordilitsentsi kaotamise näol on tegemist vääramatu jõuga määruse nr 1373/70 artikli 18 tähenduses juhul, kui kaotamine toimus vaatamata sellele, et litsentsi omanik oli tarvitusele võtnud kõik ettevaatusabinõud, mida võis oodata mõistlikult ja kohusetundlikult kaubandusettevõtjalt.

3. Liikmesriigi pädev kohus peab, hinnates kõiki faktilisi asjaolusid, mis on seotud kõnealuse kaubandusettevõtjaga, otsustama, kas litsentsi omanik on käitunud mõisliku ja kohusetundliku kaubandusettevõtjana.

4. Määruse nr 1373/70 artikli 18 lõike 1 kohaselt tehtav taotluse võib esitada pärast litsentsi kehtivusaja lõppu.

Lecourt	Sørensen	Monaco
Mertens de Wilmars	Pescatore	Kutscher
		Ó Dálaigh

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 30. jaanuaril 1974. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

R. Lecourt